МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Михайла Драгоманова
Факультет психології

Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
10 квітня 2025 р.
Частина 1

PROCEEDINGS

of International Scientific and Practical Internet Conference
April 10, 2025
Part 1

Київ 2025 Kyiv

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

* * *

Psychological Science and Practice: Modern Challenges and Helping Individuals In Crisis Conditions

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

10 квітня 2025 року

PROCEEDINGS
of International Scientific and Practical Internet Conference

April 10, 2025

Частина 1

Part 1

Київ – 2025

Kyiv – 2025

УДК 159.923:616-036.81(082)
П 86

Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 12 від 25 квітня 2025 р.)

Рецензенти: *Кузікова Світлана Борисівна,* доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Котлова Людмила Олександрівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

П 86 **ПСИХОЛОГІЧНА НАУКА І ПРАКТИКА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ОСОБИСТОСТІ У КРИЗОВИХ УМОВАХ** : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) / Мін-во освіти і науки України ; Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова Драгоманова, 2025. – Частина 1. – 443 с. електронне видання

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

У збірнику матеріалів конференції Частині 1 представлено результати досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців актуальних проблем психологічної науки і практики; висвітлено наукові позиції авторів щодо аналізу інноваційних тенденцій та перспектив теоретичних досліджень у психології; визначено соціально-політичні детермінанти підтримки психологічного здоров'я особистості в сучасних умовах та засоби психологічної підтримки вирішення міжособистісних конфліктів; запропоновано перспективні підходи до використання технологій надання психологічної допомоги учасникам бойових дій, ветеранам й постраждалим внаслідок військової агресії рф, а також шляхів збереження психологічного благополуччя особистості в умовах воєнного стану в країні; обговорено продуктивні методи та стратегії психологічного консультування в кризових ситуаціях, а також психологічні інструменти діагностики, терапії, профілактики психосоматичних розладів.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, психологам-практикам.

УДК 159.923:616-036.81(082)

© Автори публікацій, 2025
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025

ISBN 978-966-931-329-4 загальний номер
ISBN 978-966-931-330-0 частина 1

Список використаних джерел:

1. Заболоцька С., Скоробагатько Д., Петренко М. Психологічні умови становлення професійної відповідальності студентів-юристів. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-1206-1215
2. Кіссинджер Г. Дипломатія ; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К. : Вид. Група КМ-БУКС, 2020. 864 с.
3. Крошка Н. П. Особливості розвитку професійної відповідальності майбутніх фахівців ракетно-космічної галузі. *Science and Education a New Demension. Pedagogy and Psychology*, VI (64), Issue: 154, 2018. С. 73–76.
4. Патинок О. П. Становлення відповідальності як професійно значущої якості майбутнього фахівця соціальної сфери: психологічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Педагогіка. Соціальна робота, 2016. Вип. 2. С. 176-179.
5. Потапенко А. Г. Вплив державного управління на кадрову політику дипломатичної служби. *Інвестиції: практика та досвід*. № 20/2021. https://doi.org/10.32702/23066814.2021.20.109
6. Савчин М. В. Психологія відповідальної поведінки : монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2008. 280 с.
7. Model Rules of Professional Conduct. Center For Professional Responsibility. American Bar Association, 2024. 304 p.

УДК 159.9:316.362

Ширяєва Людмила, Кисельова Тетяна

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЛЬОВИХ ПОЗИЦІЙ У МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИНАХ У СУЧАСНІЙ СІМ'Ї

Сучасна молода сім'я – це сім'я, яка живе в нових соціально-політичних та економічних умовах, в першу чергу пов'язаних з війною та тими змінами, які відбуваються в Україні. Сучасна молода сім'я є однією з найбільш динамічних груп, і через неї, з одного боку, забезпечується збереження і наступність гендерних стереотипів і установок на взаємовідносини статей та їх рольові позиції, а з іншого боку, саме молода сім'я стає "ініціатором" всього нового, що відображається у свідомості молодого подружжя у вигляді їх ціннісних орієнтацій, потреб, життєвих планів, взаємин між ними. Саме в молодій сім'ї формуються нові уявлення про місце і роль чоловіка і жінки в сучасному світі, змінюється статева мораль, трансформується субкультурна диференціація статей і статево-рольових ідентичностей. У сучасній молодій сім'ї подружні, батьківські та

інші соціально важливі ролі з разючою швидкістю змінюються, наповнюючись новим змістом, що актуалізує дослідницький інтерес до їх вивчення.

У науковій літературі дослідженню соціально-психологічних особливостей побудови міжособистісних стосунків присвячені праці Е. Берна, М. Розенберґа, Д. Лоуренса, Р. Мертона, І. Гофмана, С. Карпмана, І. А. Мейжис та ін.

Метою цієї публікації є висвітлення результатів вивчення рольових позицій у міжособистісних відносинах у сучасних молодих сім'ях (за Е. Берном).

Е. Берн вважав, що в кожному з нас "живуть" різні его-типи – Батько, Дорослий та Дитина. Він стверджував, що в кожен момент спілкування з собою або з оточуючими ми знаходимося в якомусь із цих станів: об'єктивно оцінюємо обстановку і приймаємо рішення як Дорослий, вимагаємо або піклуємося як Батько, слухаємось або вередуємо як Дитина. Вибудовуючи відносини з позиції дорослої людини, люди зазвичай керуються принципами реальності, вміють знаходити компроміси, є об'єктивними та самостійними. Коли в людині починає діяти Батько – то головним в цей момент стають вимоги власних батьків, які він чув, будучи маленьким, або інтонації інших людей, які визначали його референтну групу в дитинстві. І третій прояв – Дитина в якому висвітлюються ті почуття і потреби, які ми відчували, коли були дітьми. Всі три его-стани необхідні здоровій і гармонійній особистості: батьківський стан "відповідає" за культурні і моральні цінності та переконання, а також необхідний для виховання дітей. Дорослий стан необхідний для розумних і зрілих суджень, об'єктивної обробки інформації. Дитячий стан дарує радість творчості, самовираження, інтуїції [1].

В емпіричному дослідженні, результати якого представлені в таблиці 1, брати участь 40 подружніх пар.

Таблиця 1

Показники его-типів у чоловіків та жінок у подружніх парах

Его-тип	Чоловіки N=40		Жінки N=40	
	Абс.	%	Абс.	%
Дорослий	16	40	16	40
Дитина	12	30	16	40
Батько	12	30	8	20

Отже, як показали результати дослідження, більшість чоловіків та жінок у подружніх парах належать до его-типу "дорослий" – 16 (40%) осіб. Це означає, що ці чоловіки та жінки об'єктивно оцінюють та обробляють інформацію, вираховують імовірності, істотні для взаємодії зі світом і задоволення своїх потреб. Саме це дає можливість регулювати діяльність

Батька і Дитини, здійснювати об'єктивне посередництво між ними. Однак суміщення в обох парах его-типу "дорослий" зустрічається тільки у 4 пар (10%).

У 12 чоловіків (30%) та у 16 жінок (40%) спостерігається переважання его-типу "дитина". Це означає, що сфери цих чоловіків та жінок – інтуїція, порив, радість, чарівність, наслідування, цікавість, переляк, страх, необачні вчинки і все більшою мірою біологічне, інстинктивне. Вони потребують захисту і безпеки. Суміщення в парах у обох з подружжя цього его-типу зустрічається у 8 випадках (20%).

Его-тип "батько" зустрічається у 12 чоловіків (30%) та 8 жінок (20%). Це характеризує їх як таких, що можуть ефективно діяти в якості реальних батьків. Вони здатні автоматично реагувати на ситуацію та приймати рішення. Також сприяють зменшенню тривоги, збереженню моральних і етичних норм, зберігають і передають традиції. Суміщення цього типу у обох з подружжя у досліджуваних сімейних парах не зустрічається.

Отже, дослідження его-типів за методикою Е. Берна показало, що як серед жінок, так і серед чоловіків переважає его-тип "Дорослий". На другому місці у чоловіків – его-тип "Батько", у жінок – "Дитина". Найменша кількість серед чоловіків мають его-тип "Дитина", а у жінок – "Батько". З цього можна зробити висновок, що чоловіки та жінки в більшій мірі достатньо об'єктивно та відповідально ставляться до свого партнера у сімейних відносинах.

Бачення сучасної молодої сім'ї через специфічний рольовий та гендерний підхід дозволяє також розширити можливості соціологічних досліджень багатогранної української сімейної дійсності, пізнати її глибину. Таким чином, на сьогоднішній день в умовах трансформації українського суспільства назріла об'єктивна необхідність наукового осмислення та детального розгляду в теорії і практиці тих гендерних змін, які відбуваються в сфері шлюбних цінностей і відносин в сучасній молодій сім'ї

Список використаних джерел:

1. Берн Е. Ігри, у які грають люди. Видавництво КСД, 2024. 256с.
2. Burn S. M. (1996). The Social Psychology of Gender. NewYork : McGraw-Hill Education.